

Art disseny i societat

1. Dades de l'assignatura

Codi: 200635.

Crèdits ECTS: 6.

Matèria: Art.

Curs i període: 1r curs, 1r semestre.

Horari d'atenció als estudiants: Dilluns de 15.30 a 16.30 h.

2. Equip docent

Professor: Octavi Rofes Baron

Email: orofes@eina.edu

Llengua: català

3.- Prerequisits

No hi ha prerequisits per a Art, disseny i societat. Donat que es tracta d'una assignatura de formació bàsica que s'imparteix el primer semestre del primer curs del Grau en Disseny, tot estudiant que hagi cursat qualsevol modalitat de batxillerat està qualificat per cursar-la.

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Dins la matèria "Art", que comparteix amb les assignatures "Introducció a la història de l'art i del disseny" i "Història de l'art i del disseny moderns", "Art, disseny i societat" té com a objectiu formatiu la contextualització de les pràctiques artístiques i de disseny en els àmbits socials, culturals, econòmics i polítics on es desenvolupen. L'assignatura és, per tant, una introducció als objectius, marcs conceptuals, mètodes i principals autors d'Història social de l'art i del disseny, sociologia de l'art i de les institucions artístiques, i antropologia.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència

CE10. Estructurar i jerarquitzar gràficament la informació verbal.

Resultats d'aprenentatge

CE10.3. Esquematitzar i elaborar mapes conceptuals a partir de la lectura d'articles d'història de l'art i del disseny.

Competència

CE16. Demostrar que compren de manera pertinent i raonada els textos d'història, teoria i crítica del disseny.

Resultats d'aprenentatge

CE16.6. Localitzar els conceptes clau i les principals línies argumentals d'un assaig acadèmic de teoria i crítica de l'art i del disseny.

Competència

CE19. Demostrar que coneix els mètodes d'investigació rellevants per a la projectació. I la teoria, l'anàlisi i la crítica del disseny i de l'art.

Resultats d'aprenentatge

CE19.4. Descriure les característiques generals dels principals mètodes i tendències de la història de l'art i del disseny.

CE19.5. Distingir els diferents enfocaments alhora de definir l'objecte d'estudi històric de l'art i del disseny.

Competència

CT2. Elaborar informes professionals i treballs acadèmics.

Competència

CT3. Demostrar, conèixer i utilitzar correctament les fonts documentals i la bibliografia necessària tant per a la projectació com per a l'anàlisi i crítica raonada del disseny

Competència

CT15. Valorar i preservar el patrimoni cultural, artístic i paisatgístic.

Competència

CT19. Demostrar una disposició efectiva positiva envers els valors estètics i les qualitats formals de l'entorn material i visual.

Competència

CT20. Demostrar predisposició vers el rigor i l'experimentació propis del mètode científic.

6.- Continguts de l'assignatura

1. L'art de viure i el disseny de la societat.

Objectius i mètodes de la història social (i la sociologia) de l'art i del disseny.

Bloc I. De què parlem quan parlem de cultura?

2. Cultura i natura.

Instint, aprenentatge, hàbit i coerció.

El procés d'humanització: la ma fa la cosa, o la cosa fa la ma?

Cerebralisme, bipedisme i cultura material.

Fer i pensar: Marcel Mauss i l'estudi de les tècniques del cos.

Cultura material, conductes motrius i representacions.

3. Cultura i civilització.

Diderot i Herder: progrés material i desenvolupament cultural.

Fregar a peu dret: invent, innovació i canvi social.

Destrals de ferro pels yir yoron: progrés i desintegració cultural.

4. Cultures: disseny i construcció de la identitat.

Representar a la societat: el Leviathan de Hobbes i la imatge del cos polític.
Béns inalienables i patrimoni : classificar, ordenar i col·leccionar la pàtria.
Intervencions urbanes: què té de públic l'espai públic?

5. Cultures híbrides i representacions sincrètiques.

L'obra d'art com a mediador intercultural.
Turistes i peregrins: viatge, nostàlgia i autenticitat.
Cavalls de Troia: contenidors genèrics per a continguts locals.
El món de les petites diferències: és la globalització un procés d'uniformització cultural?

6. Alta cultura i cultura de masses.

La jerarquització de les produccions culturals.
Entre elitisme i populisme: la definició tècnica de la cultura.
Gust i estil: disseny, art i distinció (de Pierre Bourdieu a Daniel Miller).

Bloc II. Ordre material, ordre social.

7. Connectors, articuladors i mediadors.

El totemisme avui: objectes i cohesió social
Claude Lévi-Strauss: bricoleurs i enginyers, pensar a través de les coses.
Bruno Latour i la clau de Berlín: accions i intencions dels objectes.

8. Producció d'objectes, producció de persones.

Economia i relacions socials.
Reciprocitat i redistribució: l'enigma del do.
Nicolas Bourriaud i l'"estètica relacional": com fer tangibles les relacions?

9. La imatge del poder i el poder de la imatge.

Alfred Gell: tecnologia i encanteri, formes de fetitxisme contemporani.
El Pavelló Barcelona de Mies van der Rohe: llocs de memòria i monuments de la modernitat.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

Activitats formatives	Ects	Metodologia ensenyament-aprenentatge	Competències
Classes Teòriques	20%	Classes magistrals i debat en gran grup	CE10, CE16, CE19, CT15.
Seminaris de discussió de textos i obres artístiques	10%	Presentacions de, textos i obres artístiques, i discussió crítica col·lectiva	CE16, CE19, CT19, CT20.
Lectura de textos	25%	Treball autònom de lectura comprensiva de textos	CE16, CE19, CT3.
Estudi	20%	Treball autònom de realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums	CE10, CT2
Recerca de documentació	5 %	Ús de bases de dades bibliogràfiques a partir de paraules clau, consulta de fonts documentals en biblioteques	CT2, CT3

		especialitzades i arxius.	
Redacció de treballs	20%	Redacció d'un assaig a partir d'una guia per a la seva realització	CE16, CT2,CT3, CE19, CT20.
Avaluació	5%	Proves escrites i presentacions orals	CE10, CE16, CE19.

Tipus d'activitat	Activitat	Hores	Resultats d'aprenentatge
Dirigides	Classes magistrals i debats en gran grup.	30	CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT15
Supervisades	Realització d'anàlisis interpretatives d'obres de disseny i de l'art	5	CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5.
	Esquemes, presentacions i discussions de les lectures obligatòries	10	CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT2, CT3,CT15, CT19, CT20.
Autònomes	Preparació de les lectures del curs.	20	CE16.6, CE19.4, CE19.5.
	Exercici 1: Realització de la genealogia raonada buscant els precedents d'objectes de disseny actual.	8	CE19.5.
	Exercici 2: la imaginació projectual, identificació d'un escenari futur des del disseny	10	CE19.5.
	Exercici 3: Descripció d'un objecte tècnic.	15	CE16.6.
	Exercici 4: Anàlisi d'una controvèrsia patrimonial.	8	CE19.5.
	Redacció d'una assaig acadèmic a partir dels continguts del Mòdul II i del dossier de lectures relacionat.	36.5	CE16.6, CE19.4, CE19.5.

8.- Avaluació

Modalitats d'avaluació.

1) Avaluació inicial. Tindrà lloc durant les sessions d'acollida i consistirà en assistir a una conferència, identificar els principals conceptes i arguments i fer-ne un esquema i un resum.

2) Avaluació continuada. Es durà a terme a través de dues evidències d'aprenentatge:

1. Participació activa en els debats, a la lectura de textos i exposició oral de resultats (10% de la nota final).
2. Lliurament d'un dossier amb les activitats autònomes corresponents al Bloc I del temari (20% de la nota final).

3) Avaluació formativa. Realització d'un treball de recerca conduent a la presentació d'un assaig acadèmic d'entre 15000 i 20000 caràcters on s'identifiqui, es descrigui i s'analitzi un cas de producció artística o de disseny (històric o actual) relacionada amb els continguts del Bloc II. L'assaig ha d'evidenciar la lectura del dossier de textos del curs (30%).

4) Avaluació final. Es realitzarà mitjançant dues proves escrites al final de cada mòdul, a base d'un qüestionari de preguntes referides als continguts principals exposats a les classes i als textos que constitueixen la base documental del curs. Aquestes proves, individuals, representen el 40% de la nota final.

Criteris d'avaluació.

Es considerarà "No presentat" l'estudiant que no hagi lliurat totes les evidències d'aprenentatge o no hagi assistit al 80% de les classes sense haver justificat les absències.

En cas d'absència justificada, l'estudiant s'ha de posar en contacte amb el professor en el moment de la reincorporació per determinar la recuperació de les activitats a les quals no hagi assistit.

La revisió ordinària de les qualificacions es realitzarà la setmana següent al lliurament de les correccions en l'horari que el professor comunicarà.

Activitats d'avaluació	Hores	Resultats d'aprenentatge
Dues proves escrites (setmana 13 i setmana 19).	4	CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT2, CT3.
Realització d'un dossier on es recullin les activitats autònomes del Mòdul I (setmana 12) i presentació oral de resultats.	3	CT2, CE16.6, CE19.2, CE10.3, CE16.6, CE19.1, CT3, CT15, CT19

9- Bibliografia i enllaços web

Dossier de lectures obligatòries

Tema 1

Julier, Guy. *La cultura del diseño*. Barcelona: Gustavo Gili, 2008. [Capítol I: "Introducción a la cultura del diseño", pp 17-35].

Tema 2

Margolin, Victor. *Las políticas de lo artificial*. México DF: Designio, 2002. ["Las políticas de lo artificial", pàg. 149-170].

Baxandall, Michael. *Modelos de intención*, Madrid: Blume, 1989. [Capítol I. "El objeto histórico: el puente Forth de Benjamin Baker", pp. 27-56].

Tema 3

Lukes, Steven. *El viaje del profesor Caritat*. Barcelona: Tusquets, 1997. [Pàg. 133-185].

Tema 4.

Lahuerta, Juan José. *Estudios antiguos*. Madrid: Antonio Machado Libros, 2009 [Capítol 3: "Cuerpos (ropajes)" pp. 121-190].

Tema 5

Pujadas, Anna. "La ciutat i l'estatua. *La Deesa de Clarà i la plaça Catalunya*" a Antoni Marí (ed.) *La Imaginació noucentista*. Barcelona: Angle editorial, 2009.

Tema 6

Douglas, Mary. *Estilos de pensar*. Barcelona: Gedisa, 1996. [Capítols 3 "El mal gusto en el mobiliario" i 4 "Ni muerta me dejaría ver con eso puesto: las compras como protesta", pp. 65-116]

Temes 7, 8 i 9.

Trias i Valls, Maria Àngels. "Els perills d'embolicar regals: Tradició i canvi en la societat japonesa contemporània" a Joan Bestard (ed.) *Identidades, relaciones y contextos*. Barcelona: Publicacions UB, 2002.

Turner, Victor. *La selva de los símbolos*. Madrid: Siglo XXI, 1980. [Capítol 4: "Entre lo uno y lo otro"].

Lectures de referència

Heskett, John. *El diseño en la vida cotidiana*. Barcelona: Gustavo Gili, 2004.

(Introducció molt bàsica als camps del disseny, útil per conèixer els àmbits d'aplicació).

Jardí, Enric. *Veintidós consejos de tipografía*. Barcelona: Actar, 2007.

(Breu guia raonada de criteris tipogràfics essencials).

Pibernat, Oriol. *La utilidad en el diseño*. Madrid: Círculo de Bellas Artes, 2008.

(Catàleg d'exposició amb una lectura didàctica de les característiques d'utilitat d'objectes actuals i propers).

10.- Programació de l'assignatura

Activitats d'aprenentatge

Data/es	Activitat	Lloc	Material	Resultats d'aprenentatge
Setmana 1	Classe magistral del Tema 1	A l'aula		CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT15
Setmanes 2 i 3	Classes magistrals del Tema 2. Lectura i discussió: Guy Julier, <i>La cultura del diseño</i> . Barcelona: Gustavo Gili, 2008. [Capítol 1: "Introducción a la cultura del diseño", pp	A l'aula. A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula.	Dossier de lectures	CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT153 CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT2, CT3, CT15, CT19, CT20.

	17-35]. Exercici 1: Realització de la genealogia raonada buscant els precedents d'objectes de disseny actual.	Fora de l'aula.		CE16.6, CE19.4, CE19.5.
Setmanes 4 i 5	Classes magistrals del Tema 3. Victor Margolin. <i>Las políticas de lo artificial</i> . México DF: Designio, 2002. ["Las políticas de lo artificial", pàg. 149-170]. Exercici 2: la imaginació projectual, identificació i descripció d'un escenari futur des del disseny a partir de la lectura de Steven Lukes. <i>El viaje del profesor Caritat</i> . Barcelona: Tusquets, 1997. [Pàg. 133-185]. .	A l'aula. A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula Fora de l'aula.	Dossier de lectures	CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT15 CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT2, CT3, CT15, CT19, CT20. CE16.6, CE19.4, CE19.5.
Setmanes 6 i 7	Classes magistrals del Tema 4. Lectura i discussió de: Michael Baxandall, <i>Modelos de intención</i> , Madrid: Blume, 1989. [Capítol I. "El objeto histórico: el puente Forth de Benjamin Baker", pp. 27-56). Exercici 3: Descripció d'un objecte tècnic.	A l'aula. A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula Fora de l'aula.	Dossier de lectures	CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT15 CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT2, CT3, CT15, CT19, CT20. CE16.6, CE19.4, CE19.5.
Setmanes 8 i 9	Classes magistrals del Tema 5. Lectura i discussió de:	A l'aula. A l'aula amb preparació	Dossier de lectures	CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT15 CE10.3, CE16.6, CE19.4,

	<p>Juan José Lahuerta, <i>Estudios antiguos</i>. Madrid: Antonio Machado Libros, 2009 [Capítol 3: "Cuerpos (ropajes)" pp. 121-190].</p> <p>Exercici 4: Descripció una controvèrsia patrimonial.</p>	<p>prèvia fora de l'aula</p> <p>A l'aula. Amb preparació prèvia fora de l'aula,</p>		<p>CE19.5, CT2, CT3, CT15, CT19, CT20.</p> <p>CE16.6, CE19.4, CE19.5.</p>
Setmanes 10 i 11	<p>Classes magistrals del Tema 6.</p> <p>Lectura i discussió d'Anna Pujadas, "La ciutat i l'estatua. <i>La Deesa de Clarà</i> i la plaça Catalunya" a Antoni Marí (ed.) <i>La Imaginació noucentista</i>. Barcelona: Angle editorial, 2009.</p> <p>Presentacions orals de la controvèrsia.</p>	<p>A l'aula.</p> <p>A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula</p> <p>Fora de l'aula.</p>		<p>CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT15.</p> <p>CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT2, CT3, CT15, CT19, CT20</p> <p>CE16.6, CE19.4, CE19.5.</p>
Setmanes 12 i 13	<p>Classes magistrals del Tema 7.</p> <p>Lliurament dels exercicis 1,2,3 i 4 (setmana 12)</p> <p>Prova escrita dels Temes 1,2,3,4 i 5. (setmana 13)</p>	<p>A l'aula.</p> <p>A l'aula.</p>		<p>CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT15</p> <p>CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT2, CT3</p>
Setmanes 14 i 15	<p>Classes magistrals del Tema 8.</p> <p>Plantejament de l'assaig acadèmic: tema, objectius, "abstract".</p>	<p>A l'aula.</p> <p>A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula realització</p>		<p>CE10.3, CE16.6, CE19.4, CE19.5, CT15</p> <p>CE16.6, CE19.4, CE19.5.</p>

		fora de l'aula		
Setmanes 16 i 17	<p>Classes magistrals del Tema 9.</p> <p>Lectura i discussió de Victor Turner. <i>La selva de los símbolos</i>. Madrid: Siglo XXI, 1980. [Capítol 4: "Entre lo uno y lo otro"].</p> <p>Recerca per a l'assaig acadèmic.</p>	<p>A l'aula.</p> <p>A l'aula amb preparació prèvia fora de l'aula</p> <p>Fora de l'aula.</p>	<p>Documentació de camp i bibliogràfica. Classes i textos.</p> <p>Dossier de lectures</p>	<p>CEI0.3, CEI6.6, CEI9.4, CEI9.5, CT15</p> <p>CEI0.3, CEI6.6, CEI9.4, CEI9.5, CT2, CT3, CT15, CT19, CT20.</p> <p>CEI6.6, CEI9.4, CEI9.5.</p>
Setmanes 18-19	<p>Prova escrita d'avaluació final.</p> <p>Redacció i presentació de l'assaig acadèmic.</p>	<p>A l'aula.</p> <p>Fora de l'aula.</p>		<p>CEI6.6, CEI9.4, CEI9.5.</p> <p>CEI6.6, CEI9.4, CEI9.5.</p>

Lliuraments

Data/es	Lliurament	Lloc	Material	Resultats d'aprenentatge
Setmana 12	Lliurament d'un dossier amb les activitats dels temes 1 a 5 (exercicis 1,2,3 i 4).	A l'aula.		CEI6.6, CEI9.4, CEI9.5.
Setmana 19	Lliurament de l'assaig acadèmic	A l'aula.		CEI6.6, CEI9.4, CEI9.5.